DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE HEPATITIDE.

QUAM,

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS WESSELII,

S. S. THEOL. DOCT. EJUSDEMQUE IN ILLUST. ACAD. LUGD. BAT. PROFESSORIS ORDINARII, ET ECCLESIAE IBIDEM PASTORIS;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu,*
& Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE *Decreto,*

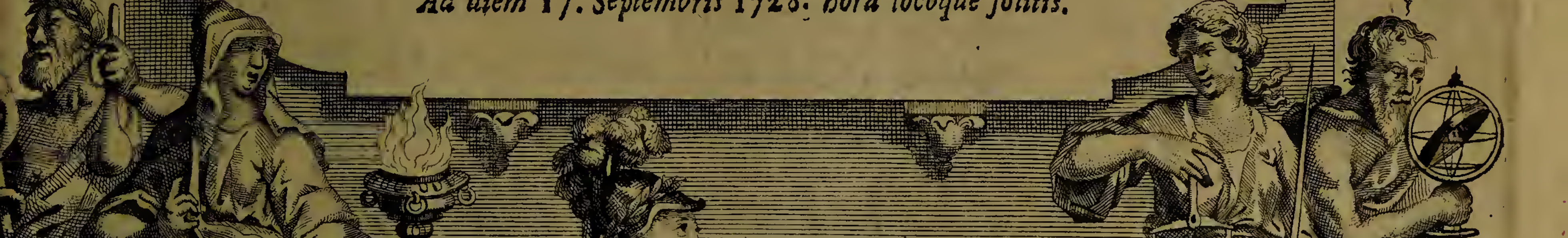
PRO GRADU DOCTORATUS,

Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis, ritè ac legitimè conſequendis,

Eruditorum Examini ſubmittit

JOHANNES HENRICUS MAUCLERC, *Anglus.*

Ad diem 17. Septembris 1728. horâ locoque ſolitis.

LUGD. BAT. Apud JOAN & HERM. VERBEEK.

...swijk inventor et delin. R. Blokhuysen Fec.

SPECTATISSIMIS, GRAVISSIMISQUE VIRIS

D. JACOBO MAUCLERC,
M. D. COLL. MED. LOND. L. PRACTICO EXPERTISSIMO, FELICISSIMOQUE PATRUO SUO PATERNUM IN MODUM DE SE, STUDIISQUE SUIS MERITO, PLURIMUM SIBI VENERANDO.

D. SAMUELI SEULLYN,
M. D. PRACTICO APUD AMSTELODAMENSES DOCTISSIMO ET CELEBERRIMO, FAUTORI SUORUM STUDIORUM MAXIMO, CONSANGUINEO SUO SUMMOS AMORIS ET HONORIS CULTUS DE SE MERENTI DILECTISSIMO SIBI ET IMPRIMIS OBSERVANDO.

NEC NON

AMPLISSIMIS ET INCLYTISSIMIS VIRIS PRÆCEPTORIBUS SUIS NULLO NON HONORIS GENERE COLENDIS.

D. HERMANNO BOERHAAVE,
A. L. M. PHIL. ET MED. DOCTORI, MEDICINÆ, BOTANICES, ET CHEMIÆ PROFESSORI, COLLEG. CHIR. PRÆSIDI, SINGULARIS ERUDITIONIS GLORIA CONSPICUO, NEC UNO SIBI NOMINE MAGNOPERE LAUDANDO, ET SUSPICIENDO

D. HERMANNO OOSTERDYK SCHACHT,

A. L. M. PHIL. ET MED. DOCT. MEDICINÆ THEOR. ET PRACT. PROFESSORI CLARISSIMO, ILLUSTRIUM AC POTENTISS. ORD. HOLL. AC WESTFR. COLLEGII THEOLOG. MEDICO. COLL. PHARMAC. PRÆSIDI, DIGNISSIMO ET CONSULTISSIMO.

D. BERNHARDO SIEGFRIED ALBINO,

PHIL. ET MED. DOCTORI, ANATOM. ET CHIR. PROFESSORI EXIMIO, MULTIS HUMANITATIS OFFICIIS OPTIME DE SE MERITO, PROMOTORI SUO VALDE SIBI HONORANDO ET AMANDO.

Haſce ſtudiorum ſuorum Primitias in ſummæ Venerationis, gratique Animi teſtimonium.

D. D D.

AUCTOR.

ac ceterarum principum partium creditur, verùm contrà graviſſimas & longiſſimas omnium affectiones parit. Difficillima quidem etiam Diagnoſis facit forſan, ut rarior habeatur morbus, quàm revera ſit. Priusquam verò hæc omnia exponantur, præmittenda videtur brevis hujus viſceris deſcriptio, ut dicenda clarius pateant: dein ſubjiciemus morbi cauſas, diagnoſin, prognoſin, & curationem, quoad ejus poterit a nobis fieri.

IV. Hepar, maximam partem, in Hypochondrio dextro collocatum pertingit ad ſpurias uſque lateris ſiniſtri costas. Pars dextra incumbit reni, operit nonnullas Coli, Jejuni, Omentique partes & Duodenum totum: ſiniſtra verò Pyloro, Ventriculique parti anteriori maximæ prætenditur, tegitque ibi etiam omenti partem. Ligamentis vulgò tribus firmari dicitur. Suſpenſorium vocatur primum, quo Diaphragmati annectitur, penetrat ipſum viſceris parenchyma, & arctè adhæret involucro rami Venæ Portarum, qua Vena umbilicalis eidem eſt continua, (e) teſte Gliſſonio, qui radicationem hanc a ſe primò repertam fuiſſe contendit. Latiſſimum illud eſt ex tota anteriori, mediæque ferè Regione prognatum, & juxta mucronatam Cartilaginem deſinit. Alterum ſiniſtræ ſuperiori parti appenſum tenue validum jure potiori ſuſpenſorium vocandum. Hoc quidem ſolum Cartilagini enſiformi adherere dicit Gliſſ. ſed Veſalius hic videtur accuratior, uti nobis clariſſimè patuit, demonſtrante dexterrimo Doctiſſimoque Bern. Siegf. Albino, præceptore meo, quem honoris cauſa nomino. Utraque lata commodè vocantur, his enim validè & latè ſepto transverſo Hepar alligatur. Tertium arefacta Vena umbilicalis eſt. Connectitur quidem aliis plurimis non æquè inſignibus membranulis a Peritonæo, cum omnibus vicinis partibus, at earum a noſtro propoſito aliena eſt mentio.

Vaſa diverſorum generum illi ſex impertita ſunt. 1. Gibbam ſuperiorem partem ingreditur Vena cava perfoſſo mox Diaphragmate. Simæ junguntur, 2°. Vena Portarum omnem

(e) Anat. Hep. cap. 2.

ferè totius Abdominis ſanguinem revehens. 3°. Ateria Hepatica, dextri Cæliacæ rami propago. 4°. Porus hepaticus, ſive biliarius. 5°. Nervus hepaticus ab intercoſtali deductus. 6°. Lymphæductus. Horum autem vaſorum omnium ramulos capillares (f) laudatus Gliſſonius in quaslibet Parenchymatis partes unà diſtribui affirmat. Donatum quidem eſt arteriis quibusdam aliis, Cl. Ruyſchio detectis, a ſepto transverſo, ligamento ſuſpenſorio, & arteriis cyſticis venientibus. Inter vaſorum priorum cunctas extremitates, innumeri interponuntur Acinuli, ſive Glandulæ, parum enim refert nomen, humorum ſecretioni inſervientes. Hanc certè ſententiam tuebimur maximis argumentorum copia & robore defenſam, donec Autopſia non fallax aſſenſum contrarium cogat. Nec aliam elegerit ſanè, quisquis eruditam illam & venuſtam de iis legerit Epiſtolam Cl Boerhaavii ad Cl. Ruyſchium datam.

Vena Portarum Poro biliario bilem in Duodenum effundendam; ſanguinem ſuperfluum Venæ transmittit cavæ, quæ ſimul arterioſum omnem ad Cor cruorem refert. Vaſa lymphatica ſuos ab arteriis rivos ad lumbarem Ciſternam ferunt. De nervo non liquet. Jam, ut obiter obſervem, nonne verius, quàm ipſe intellexerit, pronunciavit olim Hipp. ῥίζωσις φλεβῶν, ἧπαρ. ῥίζωσις ἀρτηριῶν, καρδίη. ἐκ τούτων ἀποπλανᾶται ἐς πάντα αἷμα καὶ πνεῦμα, καὶ θερμασίη διὰ τούτων φοιτᾷ. περὶ τροφ. art. 7. Næ circulationem illi, vel ſaltem Autori antiquiſſimo cognitam arguas ex ſequenti libri, non certò genuini, loco, niſi prior ille ſatis innuat. Η καρδίη μῦς ἐστι κάρτα ἰσχυρὸς, οὐ τῷ νεύρῳ, ἀλλὰ πιλήματι σαρκός, καὶ δύο γαστέρας ἔχει, διακεκριμένας ἐνὶ περιβόλῳ, τὴν μὲν ἔνθα, τὴν δὲ ἔνθα.

Αὗται πηγαὶ φύσιος ἀνθρώπου καὶ οἱ ποταμοὶ ἐνταῦθα ἀνὰ τὸ σῶμα, τοῖσι ἄρδεται τὸ σκῆνος. οὗτοι δὲ καὶ ζωὴν φέρουσι τῷ ἀνθρώπῳ. περὶ καρδ. art. 4. & 5. Facillimum profectò foret ſuper his multùm & phyſicè & criticè commentari, verùm *res vera agitur, non eſt ludendum.*

Quæ de Hepate diximus, ut ut breviſſima, ſatis tamen pro-

(f) Anat. Hep. cap. 2.

propoſito faciant, quare cetera conſultò multa prætermiſimus, quæ, ſi opus erit, jam commodè ſuo poterunt loco adduci.

V. Inflammatio, Ignis, Πῦρ, φλεγμονὴ græcis, ideo Cl. Boerhaavio ſuam videntur appellationem eſſe ſortiti, quod ſimilia morbo & igne actuali phænomena producantur. Optimè definitur ab eximio Viro, *ſanguinis rubri arterioſi in minimis canalibus ſtagnantis attritus a motu reliqui ſanguinis moti.* Canales illi minimi ſunt, vel fines primi generis arteriarum, vel initia ſecundi, quæ uberius ex pulchra ejusdem Doctrina ſunt diſcenda.

VI. Eſt igitur obſtructio proxima & generalis morbi cauſa. Quoniam verò omnium Gentium Medici confitentur omnes obſtructionibus opportunum maximè præ ceteris viſcetibus eſſe jecur: cùm non ſolùm, ut mox patefaciemus, propriis vitiis lædi variè queat, ſed etiam vicinorum luat: an non rectè ſtatuiſſent item creberrimas hic inflammationes eſſe, nec in corpore quidem toto tot oriri aliàs?

VII. Multæ ſanè gravesque rationes pro ſententia tali militant. Nam inſignibus duobus vaſis arterioſus liquor illuc pulſus loca vel minima quaquaverſum attingit. His aliæ minoris momenti arteriæ accedunt. Juvat ingens Glandularum vel folliculorum copia, in quibus liquidorum ſtagnatio facillima, & quorum laxa & obſequens Fabrica novorum congeſtione incredibiliter tumeſcat. Porus biliarius æquali & contigua propagine diſtributus, ſui quoque liquoris concretioni obnoxius valdè. Moles denique viſceris ingens, qua pluribus injuriis patet.

VIII. Rationes illas peculiaris ſola viſceris conditio ſuppeditat; verùm ut quantum valeant, luculentius appareat, examine paulo diligentiore perpendendæ ſunt. An non duplex arterioſum ſyſtema, huic ſoli parti proprium, & alternis & circumdatorum injuriis obnoxium erit maximè? Ruat enim materies craſſior vel in ramos Venæ Portarum, vel in ramos Cæliacæ, neceſſe eſt ut, dilatatis & infarctis his, illi comprimantur ſtatim, quandoquidem ſocii eandem ubique affe-

ſtant viam. In alterutris igitur hæreat cauſa, ſimul læduntur, & obſtruentur. Glandulæ turgidiores, duræque utrosque arctabunt, nec ſecus meatus biliarii ambos afficient. An non inde ſanguis arterioſus ſtagnabit, & impingentis atteretur motu? Cauſæ autem illæ variæ ſunt & creberrimæ, nonne ergo hæc pars ſæpiſſime laborabit, quæ plurimarum irruentium cauſarum vi eſt expoſita?

IX. Viri multi doctiſſimi cauſati ſunt arteriæ parvitatem, ſegnioremque Venæ Portarum impetum, quibus crebrior caveretur inflammatio: at alii, inter quos (g) Bonetus cluet, probabiliore cum ratione ſentiunt nequaquam ſic ſolvi nodum: nam in minimis ſane prima labes mali conſiſtit, impetusque minor atteret minus; atteret tamen. Cenſet idem clarus Vir ut obſtructiones, ſic frequentiſſimas hic inflammationes eſſe.

X. Practici tamen plerique contra opinantur, nec illis firma ſatis argumenta deſunt, utpote quos obſervatio quotidiana certos facit frequentiæ obſtructionum: quot enim illis curandi dantur Icteri? raro autem prorſus obveniunt inflammationes. Atqui, ſi modo cauſa adæquata eſt obſtructio, quod in confeſſo eſt, cur non concedetur perpetuus adequatæ cauſæ effectus? Haud immerito illud quis miretur: grandis enim hic in Theoria eximendus ſcrupulus obverſatur, quem paucis agitare tantum conabimur.

XI. Inflammatio vel magna vel parva exiſtit pro vaſorum obſtructorum numero & magnitudine. Parva bene vocetur particularis. Hanc autem obſcuram penitus eſſe, cum inceſſit, nullo modo mirum eſt. Profundus viſceris ſitus, & ſenſus hebes omnia ſigna occulit; nec enim rubor, nec calor, nec tumor, nec dolor appareant. At inquies, nec illos practici vident, cum obſtructiones adeſſe cernant, unde manifeſto negant, datis illis, alteram dari. Quid igitur hæc ſibi volunt? Nimirum amplius aliquid requiri, ut inflammatio

(g) Vid. Bonet. Anat. Pract. Lib. 3. Sect. 17. Obſ. 1. & Gliſſ. Anat. Hep. cap. 20 Prop 12. qui his ipſis proclivem magis in infarctiones partem hanc eſſe arbitratur.

tio interna dicatur; quod quidem ipſa Febris eſt, cujus Indicatio neceſſaria habetur. Diſpar ergo erit internarum & externarum inflammationum ratio, definitioque illis diverſa competet. Oriuntur enim, ut cuivis notum eſt, in externa Corporis ſuperficie complures inflammationum ſpecies, quas nulla Febris comitatur. Quid autem vetat, quominus eadem abſente, multæ contingant pariter internæ? Omninò nihil. Imò graves urgent rationes, ut credamus in hepate præſertim eas crebras eſſe. Docent enim obſervationes anatomicæ frequentes ibi abſceſſus reperiri ſingulares, poſtquam febris ſuſpicio fuiſſet nulla. Porrò ſemper abſceſſum anteceſſit inflammatio ſupra definita. Quid autem verbis opus eſt? Jcteri, quos non mediocris obſtructio parit, nullam ſæpè comitem habent febrem, eo magis certè ea carebit levior. Nihil loquar hic de inflammatione membranæ celluloſæ vaſis Capſula Gliſſoniana tectis interpoſitæ; juxta ſubtilem, nec ideò pro Theoriæ utilitate ſatis perpenſam Doctrinam præceptoris mei excellentis Boerhaavi, qui primus docuit & demonſtravit, quam latè inflammationes pateant, cum ſimpliciſſimas quasvis vaſorum tunicas corripiant. Quæ contemplatio ad multa in morbis intelligenda facit, uſque adeò verum illud Hippocraticum eſt, (h) Ὅσα γὰρ τὴν τῶν ὀμμάτων ὄψιν ἐκφεύγει, ταῦτα τῇ τῆς γνώμης ὄψει κεκράτηται. Sit tandem febris inflammationi internæ dicendæ neceſſaria, ingens uſque difficultas manet. Niſi enim acris qualiſcunque materies in maſſam ſanguineam delata Febrem ſtimulârit, excitarit illam ſola obſtructio. Jam vero motum illum ſubinde commovebit mediocris cauſa, quo effectu ſæpè caret maxima. Nonne enim creberrimi hic & alibi naſcuntur ſcirrhi nulla inflammatoria præſente Febre? Quandonam verò major obex fluenti ſanguini obviam ſtat? Cur igitur non celerius abripitur, qua datur via? Inflammationem & pariunt & ſequuntur ſcirrhi; iidem nihilominus, altera deficiente, oriuntur, & manent. Minores autem longè obſtructiones Febrem interdum ducant.

(h) Περὶ Τεχ. art. 19.

cant. Sunt profectò omnia hæc παραδοξότατα.

XII. Longior fortè, quàm oportuit, videbitur hæc de una frequentia Morbi Diſputatio: verùm, niſi fallor, non indigna videbor Problemata doctioribus ſolvenda commendâſſe duo, ſcilicet, 1°. cur Hepatis Inflammatio particularis non continuò ſequatur obſtructiones, quibus leviores nunquam non externam in corporis ſuperficie dent? 2°. Rurſus cur nec dicta Inflammatio orta, nec major, quàm ad illam conſtituendam poſcitur, obſtructio facta, ſemper accerſant Febrem? Solutio non minus utilis, quàm ardua foret, ſatis tamen habebimus aliis Provinciam obtuliſſe, quam, virium noſtrarum conſcii, detrectamus ipſi. Habemus hortatorem ſummum Hippocratem, qui non minus ingenuè & candidè obſcura multa in morbis eſſe fatetur, quàm confidenter verèque prædixit ea detectum iri. (i) Ἰητρικῇ δὲ πάντα πάλαι ὑπάρχει, καὶ ἀρχὴ, καὶ ὁδὸς εὑρημένη, καθ᾽ ἣν δὲ τὰ εὑρημένα, πολλά τε καὶ καλῶς ἔχοντα εὕρηται, εν πολλῷ χρόνῳ· καὶ τὰ λοιπὰ εὑρεθήσεται, ἤν τις ἱκανός τε ὢν, δὲ τὰ εὑρημένα εἰδὼς, ἐκ τούτων ὁρμώμενος ζητέῃ, ὅςις δὲ ταῦτα ἀποβαλὼν ἀποδοκιμάσας πάντα, ἑτέρῃ ὁδῷ, καὶ ἑτέρῳ σχήματι ἐπιχειρέει ζητέειν, καὶ φησί τι εὑρηκέναι, καὶ ἐξηπάτηται, καὶ ἐξαπατᾶται· ἀδύνατον γάρ.

In cauſis autem indagandis præſertim memores nos decet eſſe moniti, quod etiam inferius paulò ſubjungit, utiliſſimi. Δεῖ δὲ δή που ταῦτα αἴτια ἑκάςου ἡγεῖσθαι ὧν παρεόντων μὲν, τοιοῦτον τρόπον ἀνάγκη γίνεσθαι· μεταβαλλόντων δὲ ἐς ἄλλην κρῆσιν, παύεσθαι.

XIII. Sunt itaque parvæ Inflammationes admodum frequentes, ſed nullis ſignis conſpicuæ: raræ quidem ingentes, quarum aliqua Diagnoſis datur. Si quæ adhuc argumenta videantur infirmiora, confirmabuntur ea ulterius iis, quæ ſuperſunt explicanda; tum juvabunt multa, quæ non protuere ſingula.

XIV.

(i) Περὶ ἀρχ. Ἰητρικ. verùm indignor eſſe a bono Viro alibi prolata, quæ cum his planè videantur ἀσύςατα, nempe, Ἀρχὴ δὲ ἰητρικῆς ἀποδεδειγμένη μὲν, οὐκ ἔςιν, ἥτις ὀρθῶς ἀρχή ἐςι πάσης τῆς τέχνης, οὐδὲ δεύτερον οὐδὲν, οὐδὲ τελευτή. Περὶ νουσῶν Lib. 1. art. 8.

XIV. Remotæ nunc enumerandæ ſunt cauſæ, ſed proëgumenas tantum memorabo, conſultò nihil dicturus de procatarcticis ſaltem communibus. 1°. Splen pravè ſuo defungens munere, quo ſanguis jecori craſſior aut copioſior amandatur. Pancreas obſtructum aut ſcirrhoſum. Glandulæ Meſenterii obſtructæ. His omnibus vitiis præſertim ſanguinis tranſitus per Venam Portarum difficilis evadit. Cum enim illac omnis viſceribus illis per Meſentericas binas ſanguis impertitus redæat, neceſſe eſt ut aucta copia, vel craſis inepta reflui liquoris præparatione neceſſaria orbati remoram patiatur. 2°. Auctior ſupra modum vicini omenti moles. Enormes vomitionis effectus, quibus extrinſecus premitur & contunditur. 3°. Omnes cachexiarum ſpecies, atrabiliariæ, ſcorbuticæ præcipuè. Variæ purulentæ materies per Metaſtaſin illuc delatæ. Sic Lues venerea, Variolæ ſæpius Hepati immiſerunt ulcera. Venena quædam, Febres ardentes ſpiſſiorem ſanguinem præſtantes ſero conſumpto. His omnibus primario naſcetur obſtaculum in finibus cœliacæ, cum immediatè Maſſa ſanguinea corde pulſa per eam ad jecur vadat. 3°. Bilis vitia innumera. Calculi, gypſeæ, glutinoſæve concretiones meatus biliarios infercientes, maximè ſedentariis familiares. Scirrhus obduratis Glandulis factus, Callus, Vermes, Strumæ, Steatomata, Meliceride, Atheromata, præcipuæ cauſæ ſunt externæ vaſorum ramos ultimos anguſtantes. 4°. Capitis vulnera huic viſceri ferè infeſta obſervantur, nam abſceſſus poſt ea cultro Anatomico frequenter monſtrantur, quin & ſolenne birioſi vomitus ſymptoma ſatis rei fidem facit. Utique nervus inter coſtalis & parvagum noxiæ hujus communicationis videntur incuſanda, verùm quomodo, & an alia nulla cauſa ſit, vix ac ne vix quidem reſpondere eſt. 5°. Summæ denique animæ perturbationes, quæ quidem inter cauſas procatarcticas forſan frequentiſſimas poni queant, imprimis mœrores ingentes & repentini, φροντὶς νόσος χαλεπή inquit Hippocrates. Hoc miſerorum hominum ſenſus experientia quotidiana notus nos docet, nam vehementius commoti regionem illam ſemper que-

queruntur vexari. Proculdubiò rurſus iidem accuſandi veniunt nervi, Mentis motibus agitati, qui, ſi conjecturæ locus eſt, circumdata vaſa ſtringunt fortius, unde prohibetur ſanguinis progreſſus, qui ſi non brevi reſtituitur, obſtructiones & ſtagnationes inevitabiles ſtabiliuntur. Coronidis loco notare licet emplaſtris & cucurbitulis huic regioni admotis inflammationes quoque eſſe productas. Hæc omnia præcipuè Gliſſonius & in ſepulcreto ſuo Bonetus abundè teſtantur. Verùm ibidem & occurrunt exempla plurima, quæ effectus cauſarum harum alios exhibent, Jcterum puta, Diarrhœam, aliaque hic non recenſenda. Calculi verò, quod omninò mirum eſt, compluries innoxii jacuiſſe deprehenſi ſunt. Sic diſertè Gliſſ. (k) *Novi complures, qui lapidum hujusmodi fragmina ingenti quantitate per alvum eliſerunt: quorum locum genitalem haud alium fuiſſe exiſtimem, quàm vaſa biliaria.* Quam mox ſententiam adſtruit mira ſed certa in bobus obſervatione facta, quorum Hepar hyberno tempore lapidibus planè confertum reperitur, at verna tempeſtate raro: quippe qui, ut rectè conjicere videtur, graminis recentis ſucco ſoluti exturbantur.

XV. Pathognomonica nunc ſigna proponenda ſunt. 1°. Loci affecti dolor gravitate moleſtus, nunquam acutus: niſi interdum acerbiores dolores illic perſentiantur, quoties præternaturaliter coſtis Hepar adhæreat, qui Morbus vocatur Gliſſonio, *Adnaſcentia Hepatis*, Anglis *Liver-grown*. Illudque vitium inter cauſas inflammationis eſt referendum juxta eundem autorem, cujus adſcribenda videntur verba: (l) *Hujusmodi adnaſcentia, ſive adheſio ejus non ſolùm Reſpirationi incommodat, ſed & exercitia, motusque Hepatis privatos imminuit, quibus ad varios humores ſecernendos, eosdemque in vicina loca deturbandos excitatur, quibus fit, ut obſtructionibus, humorumque pravorum congeſtionibus. accretionique nimiæ magis ſit obnoxium.* Dolores illi, niſi vitium in ipſis Membranis hæreat, ab aucto viſceris pondere potiſſimum videntur oriri, nec

alia

(k) Anat. Hep. cap. 7.
(l) Cap. 2.

alia ratio intelligatur illius doloris, qui maximè pathognomicus traditur, ipſum tentantis jugulum: nimirùm Diaphragmate depreſſo, diaphragmaticus a duobus, tribusve Cervicalium oriundus nervus tenditur, doloremque illic figit. Verùm illi ſæpè citra Febrem ingraveſcunt, quare propria magis obſtructionum ſigna ſunt. Ad hanc rem ulterius confirmandam haud alienum erit adferre nova Gliſſonii verba, quæ vel propter ſingularem prorſus obſervationem præbitam erunt, ut ſpero, non ingrata. (m) *Sæpè quidem comperi dolorem cholico non abſimilem, Ictero præcedaneum eſſe, atque eundem interdum ſubſequi. Differt a Cholica vulgari, quod ultra Cartilaginem enſiformem ad ipſius ſterni ferè medium protendatur, imò verò ad ipſas Claviculas nonnunquam protendatur. Diffunditur etiam ad Hypochondria, aliasque complures abdominis partes; omnibusque ferè iis in locis dolor hic mordax ac lancinans perſentiſcitur. Adeſt, inquam, dolor exquiſitus, nulla Febre comitatus, & ad Cholicæ morem corpus arctè conſtringit. Licet autem obſtructio hepatis poſſit eſſe quadantenus dolorum horum acerrimorum cauſa, Hepar tamen eorum ſedes eſſe non poteſt, quoniam ad loca ab eo diſſita exporriguntur. Fortaſſis & Colon interdum doloris hujus nonnihil particeps fuerit. Ventriculo autem præ ceteris omnibus partibus ægrè eſt, uti & Peritonæo, quod nothas Coſtas obtegit: unde etiam crediderim membranas ſubtus ſternum poſitas invadere. Sæpè mihi moleſtus fuit hic dolor, præſertim ab uſu Opii, imò verò aliquando epotis duabus ſolùm Diacodii drachmis, iiſdem malis dilaniabar: attamen Vini albi frigidi (n) amplus frequensque hauſtus opem mihi præſentaneam attulit.* Non minus certè mirabilis, quàm inſolens eſt heteroclitur

(m) ibid. cap. 30. ad finem.

(n) Menſura nimirum Scyphorum iſtorum decumanorum, vulgò Bocal. Doſis ſanè largior, quamque bonus ſtuperet Hippocrates, qui ceteroquin Remedium egregiis laudibus effert. οἶνος καὶ μέλι κάλλιστα κέκριται ἐν ἀνθρώποισι, ἢν πρὸς φύσιν, καὶ ὑγιαίνουσι καὶ ἀσθενέουσι ξὺν καιρῷ καὶ μετριότητι προσφέροιντο. καὶ ἀγαθὰ μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν. ἀγαθὰ δὲ καὶ ξυμμισγόμενα. περὶ παθῶν. art. 54. Uſque adeone potens & valens Idioſyncraſia eſt!

tus ille ſummis Anodynis inductus dolor. Nonne verò do-lendum dolorem unum eſſe rariſſimum, cujus haberetur ſpecificum præſtò gratiſſimum & vulgatiſſimum ſimul? Utique tum, vel ipſis complodentibus extorto riſu tetricis hominibus aduſta bile torridis, exploderetur horridum illud ſocraticæ Familiæ ſapientiam ambientis dictum, *nocet empta dolore voluptas.* 2°. Alterum ſignum eſt tumor, quem circumſcriptum vocârunt practici, i. e. figura jecinoris determinatum. Nonnunquam viſu conſpicitur, alioquin explorandum tactu ſæpius. Renititur digitis inter Coſtas nothas, & in media Abdominis regione interdum infra Umbilicum pertingit. Major apparet, corpore in ſiniſtrum latus verſo; quia tum mole ſua nonnihil ex coſtis devolvitur. Hoc autem in obeſis ſignum fugit teſte (o) Galeno, & Bonetus idem perpetuum eſſe negat: quin & ſcirrho videatur maximè proprium. 3°. Solus ſupinus decubitus tolerabilis exiſtit: in dextrum enim latus cubantem circumpoſita premunt viſcera, & in lævum reclinati membranoſa ligamenta tracta dolorem exacerbant. 4°. Urina vel intercepta; vel penitus ſuppreſſa. 5°. Inſpiratio difficilis & acerba. 6°. Tuſſis levis, crebra, & acuta. 7°. Febris ardens & acuta, quam propriè Cauſon veteres appellârunt, (p) *τȣ̃ς γὰρ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὀνομαζομένȣς κάυσȣς ὡς τὸ πολὺ γιγνομένȣς ὁρῶμϑυ ἐπὶ ταῖς τȣ̃ ἥπατος, ἢ κοιλίας φλογώδεσι Διαθέσεσι.* Unus ſummoperè nos torquet Hippocratis Aphoriſmus quem quidem hic duntaxat proponam eruditis ſolutionem relicturus. *Ὁκόσοισι ἧπαρ περιωδυνᾶται, τȣτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὴν ὀδύνην.* Aph. 62. Lib. 7. 8°. Supereſt unum ſignum inter pathognomonica ſingulare & notatu forſan digniſſimum. Obſervat enim Lomnius dextram interdum torqueri manum. Quod quidem facilè intelligitur, cum eodem ortu prodeant & axillares & diaphragmaticus Nervi, unde etiam ſuprà memoratus dolor ejusdem lateris humerum occupat. Atque hæc inflammatio-

o *Περὶ τῶν πεπονθότ. τόπων, βιβ. Ε'. Κεφ. Ζ'.* p. ibid.
p Ibid. Vid. Bonet. Lib. 3. Sect. 16. Obſ. 6.

tionis ſanè immanis habenda ſigna ſunt, quæ vix manifeſta fieri queant, niſi totum quantum eſt, jecur morbus affligat. Quæ diximus autem comprobata ſunt inſignis teſtimonio Practici Lomnii, cujus verba hic apprimis opportuna ſunt. *Hactenus*, inquit, *ea ſigna poſuimus, quæ vehementiori debentur Jecinoris inflammationi. Verum hæc tamen (quod nos frequenter uſu medendi obſervavimus) adeo levis, parvaque eſt, ut dolor, gravitas, totusque morbus magna potius reſpiratione deprehendi, quàm tactu debeat. Omnia ſub hoc caſu mitiora ſunt, ipſumque vitium multis ſæpè menſibus trahitur.*

XVI. Porro certiorem Diagnoſin Aurigo ſuffuſa facit, quæ, cum huic morbo perpetua ſit & propria, omnem hallucinandi anſam præripit. Quapropter ſuperfluæ cautelæ ſunt quorundam Practicorum ne decipiamur quibusdam ſignis, quæ Muſculi Abdominis, Pleura, Pulmones, Meſenterium, Ventriculus, Diaphragma ſimili correpta morbo communia habent.

XVII. Nec multò magis refert eſſe ſollicitos, utrum ſima, gibbave pars præcipue tentetur, niſi abſceſſus externus ſperari queat. Dolor acutior paulò Membranas inflammatas ſignet, verùm non adeò notabile diſcrimen intereſt, nec etiam perpetuum, propter rationem ſupra datam, quæ quidem ipſe Galenus prior aſſeruit, (q) αἱ νόθαι ϑ πλευραὶ συναλγοῦσι ἀμφοτέροις ἐνίοτε, καὶ τοῦτ᾽ αὐτοῖς κοινὸν εἰκότως ἐστὶ συμβαῖνον οὐ πᾶσι, ὅτι μὴ συννῆπται πᾶσι δὶ ὑμένων τὸ ἧπαρ ταῖς πλευραῖς. Ceterùm eadem ferè ſymptomata contingunt; accedit quod una curatio conſtat.

XVIII. Paucis tamen Symptomata perſtringenda ſunt antequam ad reliqua pergam. Ingens ſollicitat ſitis, faſtidiunturque Cibi. Lingua ſcabra & flaveſcens. Nauſea. Vomitus immanes fœdæ bilis. Ejuſdem fluxus teterrimi deorſum ruunt. Anxietates quoque invadunt miſerrimæ præ copia ſan-

(q) Loco ſupra laudato, ubi & hoc Argumentum non exigui ponderis affert. οὐ μὴν συστῆναι γε δύναται κατὰ θάτερον τῶν μερῶν, ἀκριβῶς περιορισθεῖσα, συνεχὴς γὰρ ἐστὶ ἡ σαρξ τοῦ σπλάγνου κατὰ παντὰ αὐτοῦ μόρια.

ſanguinis Aortam diſtendentis, & ad ventriculum quoque per Venam Portarum retro pulſi. Omnium denique peſſimum ſingultus.

XIX. Prognoſis vix unquam poteſt ſperari bona. Particularis enim inflammatio leviſſima vix habet in ſanitatem exitum. Si atrox & cunctis veræ inflammationis ſignis manifeſtum malum eſt, ægritudines graviſſimæ & diuturnæ ſunt expectandæ, vel feſtina mors.

XX. Sed amplius hæc patefacere oportet. Morbus arquatus ſimplex levi tantum obſtructione natus medelam ſolidam recipit, nec etiam timendus eſt, qui Febri ſupervenit criticus. Si nullus reſolutioni locus eſt, nec ulla Criſis facta, ſuccedet ſcirrhus, vel erumpet abſceſſus. Scirrhus immedicabilis manebit, & pro magnitudine ſua longiorem, breviorem, gravioremve portendit ægritudinem: quod quidem ex læſa Viſceris functione cognita facile intelligitur. Utique Icterus ſperandus eſt perpetuus, noviſſimusque Hydrops aſcites plerumque tragœdiam claudit.

Sunt qui lethalem omnem abſceſſum Hepatis pronuntiant. (r) *Tumor hujusmodi* (Gliſſonius ait) *facile in abſceſſum deſinit, qui ſi in Hepate contigerit, certam mortem prænunciat.* Diſerte Lommius idem aſſeverat, *haud raro Morbus*, inquit, *ubi non ſolvitur, ſuppurat, oritur abſceſſus prorſus exitialis.* Verum tamen hæc prognoſis ſubinde mitior promitti queat, ſi, quod aliquando factum oportet, externus foras abſceſſus prorumpat. Et fidem hujus rei fecerit Hipp. Aph. 45. Sect. 7. qui ſic ſeſe habet. Ὁκόσοισι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισίν ἐστι. ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ ἀπόλλυνται. Quin & obſervandus mihi Præceptor Cl. Boerhaavius non errore cæco blandiens Medicorum principi confirmat idem auctoritate ſua.

Sin rumpatur intus Apoſtema, certa mors inſtat ſæviſſimis ſtipata Symptomatis. Nam aut totum jecur corrumpetur, inde Tabes icterica & Tympanitis horrendæ fatum brevi afſe-

(r) Cap. 7. Anat. Hep.

feret, aut in abdominis cava pure ſtatim effuſo viſcera cuncta putredinem contrahent fœdam; aut exeſos pori biliarii fines perrumpens virus atrociſſimos colliquativos fluxus mittet, aut denique in venam cavam trajectum corde laceſſito vitæ miſerrimæ breviſſimas inducias concedet.

XXI. Ultimò tandem generalem quandam medendi rationem traditurus ſum, quæ quidem ad inflammationem tantùm ſedandam & compeſcendam tota dirigetur, nam ultrà non agendum ſuſcepimus, & quæ his ſuperatis adminiſtranda ſuperſunt, ad mala chronica hic non examinanda pertinent.

Simulac ergò ſuis ſignis malum ſe ſe prodidit, diſpiciendum primò num ex re foret Venæ ſectio nec ne? Vix autem indicatur ea in ſingulari hac inflammatione, niſi maxima gravet ægrum Plethora, vel æſtus ſummi frigore ſubito repreſſi vis hominem adorta ſit. Aliàs ut plurimum expedit nihil; contrà ſalutarem turbare criſin valeat. Hinc omni ope reſolutio procuranda eſt, & initio promovenda Criſis. Imponenda ſunt Hypochondriis Epithemata, fomentaque reſolventibus & emollientibus parata, quo imprimis Melilot. Pariet. Chamæm. Nymph. Samb. Plantag. Malv. Decoct. ex uſu erunt. Injicienda quæ, multùm hic valent, Clyſmata refrigerantia, diluentia, emollientia, quæ quidem pro re nata varianda ſunt; huc conducent ſerum Lact. Decoct. Hord. Mel. Nit. ſimiliaque talia. Tum potus propinandi conſtantes ex iis quæ abſtergunt diluunt, & putredini bilioſæ maximè ſunt adverſa. Decoct. Acetos. Endiv. Hierac. Lactuc. Portul. Scorzon. quibus alia præſenti ſcopo inſervientia, ſi opus eſt, adjicientur, huc faciunt. Hæc exempli gratia duntaxat propoſuimus ex multis pauca memorantes, nec de formulis ſolliciti, quandoquidem judicio & uſu mutanda hæc ſunt. Si his auxiliis intra quartum diem aut Alvus cita, bilioſa, nonnihil cruenta, vel Urinæ rubræ, craſſiæ, copioſæ funduntur, aut naris dextræ Hæmorragia larga ſolvitur, aut denique ſudores omni dote laudabiles erumpunt; deſiderata criſis facta eſt; tum ſingulæ maximè propriis adjuvan-

dæ. Symptomatis ubique occurrendum, motusque omnes nimii prudenter moderandi. Eisdem inſiſtendum eſt donec vis mali conquieſcat. Sin hæc fruſtra tentata ſunt, opperienda ſuppuratio eſt. Tum dolores & Febris increſcunt, vagique horrores ingruunt. Remiſſio horum & debilitas aucta factam indicant. Inde videndum, quæ ſpes optima ſupereſt, an tumor abſceſſum externum oſtendat. Is opera Chirurgica fodiendus & aperiendus eſt. Ulcus depurandum & conſolidandum aptis remediis dabitur, cujus magnitudo, puriſque conditio ſpem dubiam magis, minusve bonam facit, ſed ex hoc caſu pauci ſervati ſunt. Abſolvam quæ de curatione perſtringere volui proponendo Methodum Hippocratis obſoletam, ſingularem, fortè non ſpernendam, ad locum inciſionis aptum monſtrandum: ſed uſurpabat eam in abſceſſu pleuræ detegendo. Ea autem ſic eſt. ἐς τὴν ἐρετριάδα γοὺν ὑγρὴν καὶ λίην τετριμμένην ἢ χλιαρὴν ἐπιβάψας ὀθόνιον λεπτὸν, περικάλυψον κύκλῳ τὸν θώρηκα. καὶ ὅκου ἂν πρῶτον ξηραίνηται, ταύτῃ χρὴ τάμνειν, ἢ καίειν. περὶ νουσῶν. Lib. 3. Art. 27.

Monet ibidem optimè ſummus vir diligenter cavendum ne Diaphragma lædatur, at cum hepar tota ſua poſtica parte gibba dextrorùm eidem latè contiguum ſit; negata hæc ſecandi copia magnam de ſpe reliqua detrahit ſummam.

XXII. Exſecutus jam, quæ in me receperam, non confiteri non poſſum in hoc tractatu deſiderari multa: verùm ea cuncta ſi pro dignitate ſua tractâſſem, exarandus fuiſſet liber, qui quidem exigitur nequaquam. Quisquis hepatis munia, latamque in Oeconomia animali dominationem hactenus detectam conſiderârit, nullo modo miraturus eſt ea labaſcente perturbari omnia. Maxima ſanguinei fluminis Cataracta ſufflaminatur, cogitur ergò rapidius aliorſùm, in ventriculum, in Splenem, in Pancreatem, in Meſenterium, in Inteſtina. Hinc horum omnium actiones impediuntur. Chyli per lacteas progreſſus, perfectio turbatur. Accedit bilis ſecretio, excretio perverſæ. Inde neceſſario Digeſtio, Coctio, fæcis alvinæ expulſio, nutritio totius corporis, adhæc ſanguine per Venam cavam tranſituro defraudati, deficiunt.

Lym-

Lymphæ copia major adigitur per aliena vaſa, quæ nimis diſtenta crepando Hydropem pariunt. Præter hæc ſi cauſas omnes, & ſymptomata, & periodos morbi voluiſſem examinare: tota mihi fuiſſet & inflammationum, & obſtructionum, & Febrium exhaurienda ratio: dein univerſa ſingulis curatio debita, quæ huc itidem pertinet, exponenda. Sed controverſiarum pro examine ſatis cudi. Ceterùm innumera & ſtupenda Phænomena hujus viſceris læſiones ſequentia diſcenda ſunt ex elaboratiſſimo Profeſſoris inclyti Aphorismorum capite, quod certe Diſcipulis, qui virum magnum audiêrunt, amabili modeſtia imprimis ab optimo commendatum judice cariſſimum uſque erit: nec minus illi ſuſpicient mirabile totius ſcientiæ medicæ compendium, altæ mentis opus!

FINIS.